

3. Bandurka, I. P. (2009). Orest Savka and his theatre. Ternopil': Volya [in Ukrainian].
4. Bakhtyn, M. M. (1975). Questions of literature and aesthetics. Studies from different years. Moscow: Khudozhestvennaya lyteratura [in Russian].
5. Veselovska, H. (2009-2010). In search of the book of teachings (the Festival "TYUG-2009"). Prostsennium, 3(25)-1(26), 45-49 [in Ukrainian].
6. Horban', Ya. V., Bilous, I. I. (2013). Amateur theatre in the modern period of social transformations (the problem of determining socio-cultural indicators). Study Ukrainian language and literature, 34-34, 72-77 [in Ukrainian].
7. Dorohykh, L. V. (2016). On the question of Amateur art as a sociocultural phenomenon. Art gives future: the right to a decent life for children with special needs: Proceedings of the reports of the International scientific-methodological seminar workshops, Kyiv, May 24, 2016, (p. 52). Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].
8. International speed-performance "Above the town" from the Kharkov theatre "Na zhukah" [in Ukrainian]. Retrieved from: http://storinka-m.kiev.ua/art_news_2186.php.
9. Youth theater gathering DRABYNA – V International youth festival of Amateur theatrical art [in Ukrainian]. Retrieved from: http://storinka-m.kiev.ua/art_news_462.php.
10. About the festival "Rampa" [in Russian]. Retrieved from: <http://rampa.dp.ua/m101/>
11. Five stairs [in Ukrainian]. Retrieved from: www.drabyrna.lviv.ua.
12. Ukrainian-Polish project "Polonia Consulting" [in Ukrainian]. Retrieved from: http://www.stypendyst.pl/login.php?pre_nid=1812.
13. The festival of special theatres "The Way" in Lviv [in Ukrainian]. Retrieved from: <http://www.prostir.ua/event/festyval-osoblyvyh-teatriv-shlyah/>.
14. Sheyko, V. M. (2011). International cultural and communicative exchange: the formation of legal framework and definitions. The Culture Of Ukraine, 35, 4-19 [in Ukrainian].
15. The ways of modernization of the theatre festival movement in Ukraine [in Ukrainian]. Retrieved from: <http://ua.convdocs.org/docs/index-224549.html>

Стаття надійшла до редакції 15.03.2017 р.

УДК 75.058 (075.8)

Чуднівєць Анастасія Сергіївна
асистент Державного вищого навчального
закладу "Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури"
nastya_petr@mail.ru

АВТОБІОГРАФІЗМ У МИСТЕЦТВІ НАРОДНОГО РОЗПИСУ: "МІЙ РУШНИК" Ф. ПАНКА

Мета. Стаття присвячена автобіографічному жанру в народному мистецтві, що є явищем рідкісним, суперечливим та малодослідженим. Розглядаються особливості, прийоми, символіка та шляхи створення автобіографічного художнього образу в народному декоративному розписі на прикладі роботи заслуженого майстра народної творчості Ф. Панка "Мій рушник". У **методологічній** основі статті – загальнонаукові та вузькоспеціальні методи дослідження (мистецтвознавчий опис, стилістичний аналіз), а також емпіричні методи (бесіда). **Наукова новизна** полягає у розкритті нових граней творчості Ф. Панка, його бачення історії України та її зображення крізь призму власного життя засобами виразності петриківського розпису. **Висновки.** Дослідження дає підстави вважати "Мій рушник" Ф. Панка зразком оригінального і новаторського багатопланового підходу до зображення автобіографічного в образотворчому мистецтві в контексті історико-культурного процесу.

Ключові слова: автобіографія, народне мистецтво, петриківський розпис, орнамент, символ, космологія.

Чуднівєць Анастасія Сергіївна, асистент кафедри основ архітектури Государственного высшего учебного заведения "Приднeпровская государственная академия строительства и архитектуры"

Автобіографізм в искусстве народной росписи: "Мой рушник" Ф. Панка

Цель работы. Стаття посвящена автобиографическому жанру в народном искусстве – явлению редкому, противоречивому и малоисследованному. Делается попытка рассмотреть особенности, приемы, символику и пути создания автобиографического художественного образа в народной декоративной росписи на примере работы заслуженного мастера народного творчества Ф. Панка "Мой рушник". В **методологической** основе статьи – общенаучные и узкоспециальные методы исследования (искусствоведческое описание, стилистический анализ), а также эмпирические (беседа). **Научная новизна** заключается в раскрытии новых граней творчества Ф. Панка, его видения истории Украины и ее изображения сквозь призму собственной жизни средствами выразительности петриковской росписи. **Выводы.** Исследование дает основания считать "Мой рушник" Ф. Панка образцом

оригінального і новаторського багатопланового підходу к зображенню автобіографічного в образотвірному мистецтві в контексті історико-культурного процесу.

Ключевые слова: автобіографія, народне мистецтво, петриківська розпис, орнамент, символ, космологія.

Chudnivets Anastasiia, assistant of the Department of Basis of Architecture, The Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

Autobiographism in folk art painting, "My rushnyk" by F.Panko

The purpose of the article. This article focuses on autobiographical genre in folk art, which is a rare phenomenon in these sphere, controversial and unexplored one. It is an attempt to consider the characteristics, techniques, symbols and ways of creating autobiographical artistic image in the folk decorative painting, through the example of the work of the honored Master of folk art F. Panko "My rushnyk." The **methodological** basis of this work includes theoretical – general and highly specialized methods (art description, stylistic analysis) and empirical ones. **Scientific novelty** of the research consists in revealing new facets of creative works by F. Panko, his vision of the history of Ukraine and depicting it through the prism of his own life by means of Petrykivka decorative painting. **Conclusion.** This research gives ground for considering "My rushnyk" by F. Panko to be a sample of original and innovative multilateral approach to autobiographical image in fine art in the context of historical and cultural process.

Keywords: autobiography, folk art, Petrikivka decorative painting, ornament, symbol, cosmology.

Мабуть, не існує митця, чия творчість не була б сповнена фактами власного життя, чия біографія, в тій чи іншій мірі, не відобразилася б в його творчості. Автобіографічний жанр, як представлення самого себе крізь спогад, переосмислення власного життя, має довгу історію існування, займаючи важливе місце у світовій культурі, літературі й мистецтві [14]. Автобіографія характеризується, з одного боку, документальністю, з іншого, має художні риси, їй притаманна діалогічність, відсутність канонічності [15, 129].

Автобіографія – жанр переважно літературний, що втілюється в різних формах: власне автобіографія, спогади, щоденники, мемуари. Безумовно, життєвий досвід художника також так чи інакше має відображення в його творчості.

Головною метою автобіографії є усвідомлене уявлення свого життя або якоїсь його частини як чогось цілого [6, 127]. Спроби закарбувати себе на полотні в образотвірному мистецтві зустрічаються передусім у портретному жанрі (автопортрет) чи сюжетних роботах, які частково можуть відображати певний епізод із життя митця як буквально, так і метафорично.

Попри наявність досить великої кількості наукових праць, які стосуються жанру автобіографії та автобіографічності у творчості різних митців, дана тема у народному, декоративно-прикладному мистецтві ще не достатньо вивчена, оскільки таких зразків украй мало, та автобіографічність народного мистецтва – явище саме по собі рідкісне, бо останньому властива певна колективність – конкретний автор часто не відомий взагалі. Тоді говорять, що ним виступає народ. Тому обрана нами тема відображення фактів власної біографії у народному мистецтві досить актуальна.

Цікавою спробою зобразити власний життєвий шлях є робота Ф. Панка "Мій рушник", виконана в техніці петриківського розпису, що для даного виду декоративного малярства є явищем зовсім новим.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Творчий доробок даного художника в різний час цікавив багатьох дослідників: Н. Глухеньку [2], Л. Тверську [13], Л. Голоту [3], Н. Нікуліну [10], А. Черничко [17], В. Качкана [4], З. Мензатюк [8], але деякі з них переважно мають загальний характер, інші – описують творчість митця епізодично.

Актуальність теми дослідження. Дана тема як ще одна грань самотньої творчості Ф. Панка досить актуальна, оскільки досі залишалася без належної уваги. Також обраний нами твір дослідниками переважно не розглядався, хоча, на нашу думку, є одним із найоригінальніших і найзнаковіших творів художника.

Метою даного дослідження є розгляд автобіографічного жанру в народній творчості та особливостей, прийомів та шляхи створення автобіографічного художнього образу у петриківському декоративному розписі на прикладі роботи Ф. Панка "Мій рушник".

Виклад основного матеріалу. "Мій рушник" Ф. Панка складається з трьох частин, які імітують український рушник, яким прикрашали образи, адже споконвіку рушник був символом життєвого шляху людини. Тому, на нашу думку, обрана композиційна форма є дуже доречною та влучною. Художником використана характерна для рушникових композицій схема "дерево життя", властиву культурам різних народів, що з давніх-давен символізує структуру буття в загальному значенні, є елементом єднання зі світом предків, може символізувати родину чи окрему людину, вважаючись особистим двійником, причиною явищ життя, захисником сім'ї, дому й суспільства [9, 81]. Через циклічність відродження дерево вважалося символом всього живого на землі, символом безсмертя, плі-

дності. Коріння – глибінь підземного світу, крона – світ, небо, стовбур з гіллям – земля з усіма рослинами і живими істотами [16, 149].

Це народне вірування цікаво й доречно інтерпретується художником задля втілення його задуму. Канонічність зображення дерева життя, як єдності трьох планів буття, об'єднуючи минуле, сучасне й майбутнє [12], Ф. Панко зберігає, проте інтерпретуючи його у властивій йому манері. У роботі використана образна символічна мова квітів та семантика кольорів.

За задумом автора, "рушник" умовно поділений на етапи: перший етап – дитинство, зображене в рожевих світлих кольорах, як символ щастя, безтурботності та емоційної насиченості – пори пізнання світу дитиною. Проте радісні кольори домінують не довго, займаючи зовсім незначну частину роботи та різко перериваючись, змінюються на зовсім, здавалось би, чужі, "не прохані", не доречні – темні, навіть чорні. Майже графічно зображені, квіти опустили голівки, з деяких падають сльози. У серединці центральної квітки розташований напис "1933", що символізує акт геноциду українського народу шляхом створення штучного масового голодомору керівництвом СРСР, який не міг не залишитися в пам'яті художника, свідка цих трагічних для країни подій. На квітці зображена чорна ворона як передвісник та символ лихоліть і смерті, адже людські втрати становили близько 4 мільйонів.

Варто зазначити, що різкий перехід, як і чорний колір, не характерний для традиційного петриківського розпису взагалі, бо немає в нашого народу з ним поширених позитивних асоціацій, та й мистецтво, що етимологічно носило естетичну функцію – прикрашення інтер'єру до свят, не могло їх мати у своєму арсеналі априорі. Але автор свідомо порушує цю традицію, вводячи "трагічні" барви, що, контрастуючи зі світлими рожевими, ще більше підсилюють мотив горя та трауру. Змінює Ф. Панко і характер лінії. Завжди плавна, гнучка лінія петриківського стебла стає ламаною, обривчастою, як поламані долі мільйонів наших співвітчизників.

Рухаючись вгору здовж чорного, ніби обгорілого стебла, спостерігаємо дві зелені непевні тендітні гілочки з пуп'янками і бутонами, але знову в їх радісну кольорову гаму різко вривається домінуючий чорний – символічною мовою художник ніби говорить, що не встигли оговтатись від однієї біди, як на порозі вже інша, що нерідко траплялось в історії України. Друга світова війна. Чорне все: квіти, листя, гілля, ніби нічого живого, як після пожежі. Знову використовується стилістичний повтор – опущені голівки квітів, вороння, ламана лінія. Автор йде навіть далі – зображує поламану гілку навколо центральної квітки, скручену в неприродний спосіб, так, що та нагадує колючий дріт. А серединка квітки містить напис "OST", адже Федору Савичу довелося зазнати гіркої долі остарбайтера і, як і мільйонам його земляків, носити нашивку з таким написом. У 1943-му році він був спійманий і вивезений до Німеччини на каторжні роботи, де пробув до 22 квітня 1945 року і був визволений нашими військами.

Та ніщо не триває вічно. Навіть після найтемнішої ночі наступає ранок. Все повертається на свої місця. Перемога. Гілки дерева життя обростають пагонами, оживають – починається відродження: червоні калина, ряним цвітом вкриваються мальви, буяє листя – все це зображується засобом кольорового контрасту взаємодоповнюючих червоного і зеленого.

На другій частині рушника зображуються вже післявоєнні події, етап пов'язаний із діяльністю Ф. Панка, не тільки як художника, а передусім як організатора і менеджера, зусиллями якого у Петриківці було створено ряд установ: цех підлакового розпису при промартілі вишивальниць "Вільна селянка", у 1958 році, що в 1960 реорганізувалася у фабрику підлакового розпису "Дружба", Експериментальний цех підлакового розпису (1970), дитячу художню школу (1958) – філію Дніпропетровської дитячої художньої школи. Саме завдяки Ф. Панку Петриківка знову "почала малювати", що як масове явище, вже припинилося після Другої світової війни – Школа декоративного малювання більше не існувала, а її випускники так і не були задіяні в художніх промислах (після війни їх лишилося менше десяти і працювали вони не за спеціальністю, з них тільки декілька брали участь у виставках народного мистецтва через будинки народної творчості) [11].

Як педагог Федір Панко був беззаперечним авторитетом для багатьох художників, які зараз відомі у мистецьких колах. Серед них Н. Турчин, Т. Тесленко, М. Курінька, М. Кравець, С. Глущенко, В. Панко, Н. Коваленко, Т. Гарькава, В. Шевченко. Будучи досить вимогливим відповідальним вчителем, Ф. Панко звертав увагу на кожну деталь у малюнках і вимагав від учнів досконалості і гармонії у побудові композиції, у створенні кольорової гами, вимагав серйозного ставлення до мистецтва і творчості. Знаючи, що тільки величезною працею можна досягти вершин мистецтва. У Ф. Панка не було улюблених чи нелюблених учнів. А були, за його словами, "талановиті діти і "ледацюжки", які могли б малювати, але лінуються" [11].

Ф. Панко ніколи не втручався в творчий процес дитини, ніколи не малював на роботі учня, даючи можливість йому пофантазувати, а по завершенню роботи, проводив колективні перегляди з бесідами-обговореннями. Тут він вказував на хороші, вдалі знахідки, та на помилки, на недоречності.

Обговорювалися всі роботи і діти, спостерігаючи і аналізуючи, вчилися. Завжди схвалювалося намагання вихованців творити щось своє, нове, прагнення до оригінальності, коли роботу можна було впізнати вже не за підписом, а за авторською стилістикою. Федір Савич категорично протестував проти змальовувань, говорячи: "Краще своє латане, ніж чуже хватане". Тому учні Панка як художники – різні, не схожі один на одного, мають свій почерк, але всі виділяються досконалим володінням технікою малювання і вмінням творити.

Саме вони стали основою творчого колективу Експериментального цеху підлакового розпису, створеного Ф. Панком у 1970 році. У цей час петриківський розпис набуває особливого розквіту, стає більш різноманітним за тематикою, вишуканим за кольором і довершеним за технікою виконання, балануючи на межі з професійним мистецтвом. Цьому сприяла також і нова організація праці, започаткована Федором Савичем, яка, не відступаючи від традицій народного петриківського розпису, ґрунтувалася на свободі виробництва і творчості: кожен майстер цього цеху сам для себе розробляв еталон і сам за цими еталонами виконував встановлену серію, яку мав право повторювати не більше десяти разів. Така методика допомогла майстрам знайти себе. Велика увага приділялася розвитку індивідуального авторського стилю в контексті традиції, схвалювався творчий пошук і новаторство, тому твори петриківських майстрів цього часу дуже різняться між собою за стилістикою.

Громадська діяльність Ф. Панка ніколи не заважала творчій. Художник багато працює і над покращенням власного творчого методу, проявляючи неабиякі новаторські здібності. Він зосереджується над вдосконаленням композиції, збагачує традиційні форми петриківських квітів, знаходить все нові, експериментує з палітрою, вводить в розпис кольорове тло, повертає в Петриківку розпис на чистому дереві, пристосовує його й до інших матеріалів. Вводить портретні зображення в арсенал жанрів "петриківки". Художник відроджує "народну картинку", яка в його інтерпретації досить відрізнялася від традиційної, поширеної на теренах України, в першу чергу особливою декоративністю та більшою різноманітністю рослинних мотивів та орнаментів, притаманних петриківському розпису. Як частина "народної картинки" у його творчості з'являються пейзажні мотиви, які згодом навіть починають домінувати і подекуди пейзаж стає самостійним. Цікавою також, була сама манера Ф. Панка зображувати краєвид: він робив це маленькими квіточками – його власною творчою знахідкою. У творчості митця розширюється тематика петриківського розпису, із суто естетичної функції він набуває і комунікативної, виховної, підіймаючи гостросоціальні проблеми.

Це найпродуктивніші роки у житті Федора Панка, тому "дерево життя" тут пишне і крилате, завітчане традиційно українськими рослинами-символами, втілюючи свою приналежність до цього народу: соняхами, мальвами, калиною, воно зображене у яскравих контрастних кольорах, в найкращих традиціях петриківського розпису.

Але жодне починання не дається легко, особливо коли людина є першопрохідцем, торуючи ніким не пройдений досі шлях.

Китайська народна мудрість говорить: "Високі вежі вимірюються тінню, великі люди – кількістю заздрісників". Коли виробництво (Експериментальний цех підлакового розпису) почало робити впевнені кроки, знаходилися люди, яких це не влаштовувало, оскільки дана установа створила серйозну конкуренцію фабриці "Дружба". "Доброзичливці", де тільки можливо, писали кляузи, доноси, анонімні листи, які вносили дисонанс у роботу цеху. Основне звинувачення стосувалося того, що "изменник родини" (через відправлення у воєнні роки на примусові роботи до Німеччини) керує даною установою, що безпартійний, що створив конкурентне фабриці непотрібне підприємство, що ніби використовує найману працю, що у СРСР категорично заборонялося і т.д. Одного разу був випадок, що приходили до Ф. Панка додому з обшуком, цю "найману працю" шукали. За словами самого Федора Савича, "заглядали навіть у діжки з капостою у погребі – чи не ховає він де людей?". Викликали художника у царичанську прокуратуру, примушуючи писати пояснювальні записки стосовно своєї діяльності. Перевірки з прокуратури, міліції, райкому партії не припинялися, не припинялися доноси та наклепи. Добре володіючи ситуацією, обурений вчинками наклепників (як виявилось це були люди з близького оточення Ф. Панка, яким він дав роботу (їх імена відомі), голова Дніпропетровської організації СХУ Григорій Чернявський дав довідку про те, що Ф. Панко виконує постанову уряду ЦККПРС про відродження народного мистецтва, переслідування припинилися [1].

Тому не випадково на головному стеблі автор зображує пацюків, що гризуть "дерево життя", і присутні протягом всього життєвого шляху митця як метафоричний прообраз всіх шкідників-недоброзичливців, які, не маючи снаги створити щось своє, втішаються, шкодячи справам інших. На листі зручно розташувалися, колорадські жуки, "об'їдаючи плоди, вирощені кимсь", що знову-таки є метафорою привласнення собі чужих здобутків, від чого постійно потерпає не один успішний художник.

Кульмінацією роботи є невелика цифра "70" із написом "І вишите усе моє життя на ньому" (за епіграф взяті слова Д. Павличка), оскільки художник виконав її до свого 70-річчя. На відміну від біографічного, що розповідає про закінчене життя, автобіографічний жанр – життя у процесі розгортання [7, 39]. "Мій рушник" Ф. Панка увінчаний розлогим квітково-калиновим букетом, виконаним у традиційній петриківській манері, що, ймовірно, символізує майбутнє, у якому автор, з огляду на обрану ним колористику, сподівається на краще: на продовження своєї справи дітьми і внуками, на ще більший подальший розквіт петриківського розпису, осередку та країни в цілому.

Висновки. Отже, робота Ф. Панка "Мій рушник" є особливим та рідкісним зразком автобіографізму в народному мистецтві, яким є петриківський розпис. Тут художник виступає як новатор, рефлексуючи над подіями власного життя, апелюючи до символів, космологічних уявлень свого народу і людства в цілому. Виражаючи свій творчий задум засобами лише квіткового орнаментального мистецтва, досить безсюжетного, у лаконічній і водночас художньо-виразній авторській манері, йому вдалося не просто розповісти про свій життєвий шлях, а й осмислити його у контексті історії власної країни.

Література

1. Біла Л.Ф. Спогади про батька Ф.С. Панка. /Л.Ф. Біла // Родинний архів В. Ф. Панко, 2007. – 16 с.
2. Глухенька Н. Федір Панко: Альбом / Вступ. ст. Н.О.Глухенької. – К.: "Мистецтво", 1978
3. Голота Л. Подорож у дивосвіт / Людмила Голота // Зоря. –1983. – 28 січня. – №19.
4. Качкан В. Червоної калини білий цвіт: [Про майстра петриків. розпису] / Володимир Качкан. – Жовтень. – 1983. – №12. – С. 80–82.
5. Косміна Т. Народне мистецтво в архітектурному ансамблі традиційного житла / Т. Косміна // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: Зб. наук. пр. – К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2008. – Вип. 8. – С. 52-62.
6. Кузьміна І.В. Автобіографія як вид англомовного публіцистичного стилю / І.В. Кузьміна // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Філологічні науки. – 2014. – Кн. 2. – С. 126–129.
7. Малішевська І. Автобіографія: витоки, становлення та критика жанру / І. Малішевська // Літературознавчі обрії. Праці молодих учених. Випуск 17. – К.: Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, 2010. – С. 37-40.
8. Мензатюк З. З роси та сонця / Зірка Мензатюк // Радянська Україна. – 1980. – 6 грудня.
9. Найден О. Орнамент українського народного розпису: витоки, традиції, еволюція / О. Найден – К: Наукова думка, 1989.
10. Нікуліна Н. Журавель у небі / Наталка Нікуліна // Борисфен. – 1991. – №1.
11. Панко Ф.С. Спогади Панка Федора Савича про петриківський декоративний розпис, його історію і розвиток / Ф. С. Панко // Родинний архів В. Ф. Панко, 2002. – 25с.
12. Пошивайло І. Символізм народної культури українців: дерево життя. – Режим доступу: <http://honchar.org.ua/p/s,,ymvolizm-narodnoji-kulturyukrajintsiv-derevo-zhyttaa>.
13. Тверская Л. Живет рядом с нами мастер / Людмила Тверская // Позитив. – 2006. – 14 апреля.
14. Цяпа А.Г. Автобіографія як проекція творця та національної літературно-культурної традиції (Улас Самчук, Еліас Канетгі): Автореф. дис... канд. філол. наук / А.Г. Цяпа; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2006. – 20 с. – укр.
15. Цяпа А.Г. Термінологічна парадигма автобіографічного жанру / А.Г. Цяпа // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2006. – Вип. 26. – С. 129-132.
16. Чегусова З. Роль символу, знака, міфу в професійному декоративному мистецтві України на межі ХХ–ХХІ століть / З. Чегусова // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: Зб. наук. пр. – К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. – Вип. 8. – С. 146-151.
17. Черничко А.В. Доля пензлем мальована. Художня Шевченкіана Ф.С.Панка /Антоніна Черничко // Ордо-Василівка. – 2014. – 98с.

References

1. Bila L.F. (2007). Memoirs about father, F.S.Panko. n.d., n.p. [in Ukrainian].
2. Gluhenska N. (1978). Fedir Panko: the albom. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
3. Golota L. (1983). The journey to wonderland. Zorya,19 [in Ukrainian].
4. Kachkan V. (1983) The white blossom of red viburnum: [about the master of Petrykivka painting]. Zhovten, 12, (pp. 80 – 82). [in Ukrainian].
5. Kosmina T. (2008). Folk art in architectural ensemble of traditional housing. Ukrainske mystetstvosnavstvo: materialy, doslidzhenna, retsenzii. (Vol. 8), (pp. 52 – 62). Kyiv: M. T. Rylsky Institute of Art, Folklore Studies and Ethnology Institute [in Ukrainian].
6. Kuzmina I.V. (2014). Autobiograpy as a kind of English-speaking publicistic style. Naukovi zapysky [NizhnGogol State University]. Ser. Philological science, 2, 126 – 129 [in Ukrainian].

7. Malishevska I. (2010). Autobiography: its roots, development and criticism of the genre. *Literaturoznavchi obrii. Pratsi molodyh uchenykh*, (Vol. 17), (pp. 37 – 40). Kyiv: T. H. Shevchenko Institute of Literature [in Ukrainian].
8. Menzamtuk Z. (1980). Of dew and sun. *Radyanska Ukraina*, 6 December [in Ukrainian].
9. Naiden O. (1989). The ornament of the Ukrainian traditional painting: roots, traditions, evolution. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
10. Nikulina N. (1991). A crane in the sky. *Borysfen*, 1 [in Ukrainian].
11. Panko F.S. (2002). Memoirs of Fedir Savych Panko about Petrykivka decorative painting, its history and development [in Ukrainian].
12. Poshyvailo I. (2010). The symbolism of folk culture of the Ukrainians: life tree. Retrieved from <http://honchar.org.ua/p/symbolizm-narodnoji-kulturyukrajintsiv-derevo-zhyttya/>
13. Tsyapa A.G. (2006). Autobiography as a projection of a creator and national literary and cultural tradition (Ulas Samchuk, Elias Kanetti) Extended abstract of candidate's thesis. Ternopil: Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University [in Ukrainian].
14. Tsyapa A.G. (2006). Terminological paradigm of autobiographical genre. *Visnyk of Zhytomyr Ivan Franko State University*. (Vol. 26), (pp. 129 – 132) [in Ukrainian].
15. Tverskaya L. (2004) A master lives near us. *Pozytsiya*, 14 April [in Russian].
16. Chegusova Z. (2008). The role of symbol, sign, myth in professional decorative art of Ukraine at the turn of XX – XXI. *Ukrainske mystetstvoznavstvo: materialy, doslidzhenna, retsenzii*. (Vol. 8), (pp. 146 – 151). Kyiv: M. T. Rylsky Institute of Art, Folklore Studies and Ethnology Institute [in Ukrainian].
17. Chernychko A.V. (2014). The fate, painted with bruch. Artistic “shevchenkiana” by Fedir Panko. *Ordo-Vasylivka: Ridne Slovo* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.02.2017 р.

УДК 792.8.036"191"

Шалапа Світлана Віталіївна
майстер спорту, доцент Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
svitlanashalapa@ukr.net

НОВА СТИЛІСТИКА В МИСТЕЦТВІ ХОРЕОГРАФІЇ: початок ХХ століття

Мета дослідження – визначити передумови виникнення нової стилістики руху, яка концептуально вплинула на формування нового виду мистецтва танцю початку ХХ століття. **Методологія** дослідження базується на застосуванні історико-аналітичного методу (для окреслення загальносвітових процесів, які визначили найбільш значущі досягнення у культурі кінця ХІХ ст. та докорінно вплинули на розвиток подій на початку ХХ ст.), культурологічно-теоретичного (для означення загальнокультурних течій мистецтва на стику століть), структурно-стилістичного (для дослідження особливостей танцю модерн як нової стилістики руху). **Наукова новизна** полягає у визначенні історичних передумов виникнення нової стилістики руху в мистецтві танцю. **Висновки.** На початку ХХ століття завдяки активному розвитку капіталізму, індустріалізації та гуманізації суспільства відбуваються зрушення в галузі культури, формуються нові погляди на мистецтво та його втілення у життя. Цивілізаційний розвиток людства змінює парадигму його духовного та культурно-мистецького життя. Виникають нові мистецькі течії – модерн і експресіонізм, які вплинули на розвиток і трансформацію мистецтва танцю та формування нової стилістики руху в хореографічному мистецтві.

Ключові слова: стилістика руху, мистецтво танцю, модерн, хореографія.

Шалапа Светлана Витальевна, мастер спорта, доцент Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Новая стилистика в искусстве хореографии: начало ХХ века

Цель исследования – определение предпосылок возникновения новой стилистики движения, которые концептуально повлияли на возникновение нового вида искусства танца начала ХХ столетия. **Методология** исследования базируется на применении историко-аналитического метода (для обозначения общемировых процессов, которые предопределили наиболее значимые достижения в культуре конца ХІХ, что коренным образом повлияло на дальнейшее развитие событий начала ХХ века), культурологическо-теоретического (для определения общекультурных течений искусства на стыке веков), структурно-стилистического (для исследования особенностей возникновения танца модерн как новой стилистики движения). **Научная новизна** заключается в определении исторических предпосылок возникновения новой стилистики движения в искусстве танца.